

Kdo může za drahé potraviny? Zemědělci to nejsou, říká šéf Agrární komory

Turbulentní cenový vývoj potravin je téma, které rezonuje ve veřejném prostoru několik měsíců. Ze zdražování potravin se vzájemně obviňují zemědělci, výrobci i obchodníci. „Obecně platí, že čeští zemědělští prvovýrobci mají omezený vliv na výkupní ceny a už vůbec neovlivňují ceny na pultech. Výkupní ceny zemědělských komodit jsou určovány na světových burzách, tedy vztahem nabídky a poptávky,“ říká prezident Agrární komory ČR Jan Doležal a vyzývá k „vyložení karet na stůl“ ohledně obchodních přírůstků.

■ **Zemědělci, výrobci potravin a zpracovatelé si přes média vyměňují vzkazy, kdo může za drahé potraviny na pultech. Jak to podle vás je?**

Rozumím rozhořčení zákazníků nad vysokými cenami základních potravin, protože jako spotřebitel samozřejmě také absolvuji pravidelné týdenní nákupy a nad čísly na cenovkách se nestačím divit. V první řadě je třeba říct, že viníkem drahých potravin rozhodně nejsou zemědělci. V drtivé většině případů jsme producenty suroviny, která se dále zpracovává. Ať už se bavíme

Od září do prosince zdražil cukr v obchodech o 77 %, zatímco u výrobců se cena zvýšila o 51 %

o pečivu, mléčných, nebo masných výrobcích, na ceně pro spotřebitele se zemědělci podílejí jen velmi omezeně. Během posledních deseti let dokonce procentuálně podíl klesal. Tam, kde dodáváme například, jako je třeba ovoce, zelenina nebo brambory, jsou výkupní ceny dokonce meziročně nižší, případně pod výrobními náklady. Ceny pro spotřebitele ale rostou. Příkladem mohou být jablka, která se v loňském roce prodávala od pěstitelů za 13 korun za kilogram, přičemž na pultech za 32 korun za kilogram. Zkrátka obchod nakupoval levněji, ale prodával draž.

Všem, tedy zemědělcům, potravinářům i obchodu, za poslední rok a půl rekordně rostly náklady, zejména na energie, ale roli hrají i zemědělci zejména pohonné hmoty, minerální hnojiva, krmiva pro hospodářská zvířata, ale rostou i pachtovné či mzdy a odvody zaměstnanců. Všechny zmíněné články dodavatelско-odběratelské vertikály mají ale odlišné manévrovací možnosti promítnout zvyšování vstupů do cen, za které prodávají. Která skupina je v tom úspěšná a do jaké míry, je vidět z oficiálních statistik, podle nichž zemědělci zdražovali v řadě komodit nejméně oproti ostatním. Obecně platí, že čeští zemědělští prvovýrobci mají omezený vliv na výkupní ceny a už vůbec neovlivňují ceny na pultech. Výkupní ceny zemědělských komodit jsou určovány na světových burzách, tedy vztahem nabídky a poptávky.

■ **Zástupci obchodníků ale přesto viní ze zdražování vás.**

Se vzkazy přes média jsme

my nezačali a osobně dávám přednost věcné diskusi před nepodloženými výkřiky snad přes všechny komunikační kanály, které existují. Jeden by si mohl myslet, že to Svaz obchodu a cestovního ruchu ČR dělá proto, že si na takzvané vyložení karet na stůl ohledně obchodních přírůstků netroufá. Rétorika lobisty supermarketů Tomáše Prouzy, který stojí v čele svazu obchodníků a mluví za něj, mi připomíná spíše známé řeči o potřeby huse.

■ **Můžete uvést konkrétní příklady?**

Příkladem za všechny je cukr, u kterého ministr zemědělství Zdeněk Nekula nedávno vyzval obchodníky, aby vysvětlili, proč ho prodávají za tak vysoké ceny. Svaz obchodu a cestovního ruchu ČR se ve své odpovědi ohradil, že za to mohou zemědělci. Toto proběhlo médiu a nyní se podíváme na oficiální statistiky. V období od loňského září do prosince zdražil cukr v obchodech o 77 procent, zatímco u výrobců se cena zvýšila o 51 procent. Výkupní ceny cukrové řepy se v tomto období dokonce snížily o 14 procent. Současně je třeba říct, že pěstování cukrové řepy se v Česku věnuje kolem 950 pěstitelů, přičemž na každého z nich připadá průměrná výměra kolem 60 hektarů. Tomu odpovídá i jejich vyjednávací síla ve vztahu k odběratelům a vliv na výkupní ceny.

Dalším známým příkladem potravin, které na pultech rychle zdražily, jsou vejce a drůbeží maso. Kuřata v obchodech zdražila v loňském roce podle oficiálních statistik v meziročním srovnání o 26 procent a u zpracovatelů o 27 procent, zatímco výkupní ceny kuřat u zemědělců stouply pouze o 18 procent. Vejce v obchodech zdražila loni o 42 procent oproti předchozímu roku, zatímco u českých zemědělců to bylo o 28 procent. Z toho je jasné, že chovatelé drůbeže nejsou ti, co zdražují zákazníkům vejce a drůbeží maso. V tomto případě má na ceny vliv i kromě zvyšování nákladů také epidemie ptáčích chřipky, která se šíří po Evropě, a Česko není výjimkou.

Výmluvná je také situace na trhu s jablky. V loňském roce putovala do Česka levná polská jablka, která původně měla směřovat na Ukrajinu, čímž došlo k pokřivení domácího trhu a k tlaku na snížení výkupních cen tuzemských pěstitelů. Farmářská cena jablek loni klesla o průměrných 10 procent oproti předšlému roku, zatímco v obchodech se cena snížila o pouhé procento.

■ **Jak může v tomto ohledu zasáhnout stát? A může vůbec?**

To není jednoduchá otázka. Na liberálním trhu těžko může kdokoli diktovat, kolik mají stát základní potraviny. Oceňují nicméně přístup premiéra Petra Fialy, s nímž jsme společně s prezidentkou Potravinářské komory ČR Danou Večeřovou jednaly na začátku února o cenovém vývoji potravin. Výsledkem diskuse ve Strakově akademii, které se zúčastnili také ministr zemědělství Zdeněk Nekula, ministr financí Zbyněk Stanjura a ministr práce a sociálních věcí Marian

Jurečka, byl návrh na uspořádání kulatého stolu o obchodních přírůzcích napříč různými výrobními odvětvími, tedy s účastí zemědělců, potravinářů i obchodníků.

Rádi předložíme konkrétní fakta a vyzýváme k tomu i Svaz obchodu a cestovního ruchu ČR. Nestáčí argumentovat údaji o růstu cen na komoditních trzích, ty spotřebitelské ceny ovlivňují minimálně. Je potřeba podívat se na jednotlivé položky a rozklíčovat podíl prvovýrobce, zpracovatele a obchodu. Ostatně o situaci na českém trhu s potra-

vinami jsem koncem ledna jednání také s guvernérem České národní banky Alešem Michlem, protože potraviny jsou stále významným inflačním faktorem. Můžeme sice debatovat o přijetí eura nebo o dalším zvyšování úrokových sazeb, pravdou ale je, že zlevnění potravin by nejvíce pomohlo, kdyby řetězce přestaly zneužívat situace.

Foto: Agrární komora ČR

■ **To nejspíš máte na mysli sledování obchodních přírůstků, o kterém ministerstvo zemědělství mluvilo několik měsíců a které by stejně mělo jen povahu monitoringu aktuální situace. Jaké jsou ale praktické možnosti státu, jak srazit ceny potravin?**

Sledování obchodních přírůstků se nebráníme, nemáme co skrývat. Tato iniciativa ale nejde za zemědělci, toho se musí skutečně zhostit příslušná státní instituce. Nicméně Agrární komora ČR dlouhodobě vyzývá ke snížení sazby DPH na základní potraviny, kterou máme jednu z nejvyšších v Evropě. K podobným krokům již dočasně přistoupilo například Polsko, které loni snížilo DPH u vybraných potravin na nulu, či Španělsko, které

z Polska, které si nechávají dovážet do Česka velké obchodní řetězce a podržejí tak ceny kvalitních českých produktů.

■ **Bez dotací by ale patrně bylo problematické zavádění moderních postupů pěstování plodin nebo zlepšování standardů péče v chovech hospodářských zvířat, ne? Mluví se třeba o precizním zemědělství...**

V první řadě musím zdůraznit, že mluvit o zavádění moderních postupů v zemědělství je zkrselé, protože to se již dávno děje. Půda je pro pěstitelů základním výrobním prostředkem a zachování jejich přirozených vlastností pro budoucí generaci patří k dobré zemědělské praxi. Co se týká chovů hospodářských zvířat, snahou je co nejvíce napodobit přirozené podmínky zvířat. Když

Srovnáme třeba Polsko a Českou republiku.

Základní platba u nás je 75 eur, v Polsku 118. Přitom v Polsku je levnější půda, nájemné a nižší mzdy.

Už vůbec se nemůžeme bavit o nefunkčním kontrolním systému, což v Polsku podporuje kvantitu místo kvality. Nad českými producenty bdí přísné kontrolní orgány, což ale znamená, že trh dostává kvalitu, a ne kvantitu. Je to vidět například na levnějších a předotovaných dodávkách vajec a drůbežího masa

se zvířata cítí dobře, má to vliv také na jejich užitkovost. Ale to jen na okraj.

Co se týká precizního zemědělství, vítáme podporu v rámci investic, ale přímá platba na pozemky má podle nás větší motivační účinek. Precizní zemědělství považujeme za trend jdoucí správným směrem, který přispívá k šetrnějšímu zacházení se zemědělskou půdou a tím i k zachování jejich přirozených vlastností. Zemědělci stále častěji využívají metody precizního zemědělství, které pracují s technologiemi jako GPS, GIS, DPZ a se senzory sledujícími odrazivost ve snaze zajistit maximum informací o stavu a vlastnostech konkrétního bloku zemědělské půdy, a na základě toho pak na tomto pozemku hospodářit včetně cílené aplikace hnojiv či přípravků na ochranu a ošetřování rostlin. Ostatně precizní zemědělství proniká již také do učebních osnov zemědělských škol. Vítáme probíhající diskusi o metodách precizního zemědělství a věříme, že bude nadále pokračovat i s účastí Agrární komory ČR.

Sledování obchodních přírůstků se nebráníme, nemáme co skrývat

■ **Letos vám končí třiletý mandát ve vedení Agrární komory ČR, budete ho na květném sněmu obhajovat?**

Velice si cením podpory, kterou dostávám od členů v posledních dnech a týdnech. Regionální agrární komora Středočeského kraje, Regionální agrární komora Jihočeského kraje a Regionální komora Ostravska mně ve svém usnesení vyslovily podporu v další kandidatuře na sněmu Agrární komory ČR v květnu tohoto roku. O přímé rozeslání výzvy k podpoře kandidatury ostatním komorám, svazům a společenstvím mě požádala OAK Jindřichův Hradec. Mnozí mi vyjádřili podporu také osobně při příležitosti konání 20. agrárního plesu, který byl z důvodu dosažení tohoto jubilea spojen s charitativní akcí a zemědělci darovali během slavnostního večera nadačnímu fondu Kapka naděje kolem 100 tisíc korun. S ohledem na nelehké období, které máme za sebou, si toho velmi vážím a zavazuje mě to k další práci, ve které bych chtěl pokračovat, pokud k tomu budu mít podporu členské základny.

Tím odpovídám na dotaz, který se ke mně přímo nebo zprostředkovaně od minulého podzimu dostával čím dál častěji. Tedy zda budu kandidovat. Kandidovat budu, z boje se nemá utíkat, pevně věřím, že jsme jako produkční zemědělci ještě neřekli poslední slovo, a zároveň je třeba stavět na tom, co se podařilo, tedy na dobré mediální komunikaci a zlepšující se komunikaci se státní správou a s ostatními nevládními organizacemi.

Stranu připravil
Václav Tuček

Partnerem stránky je

AGRÁRNÍ KOMORA
České republiky